

ใครเป็นใครในวงการพยาบาลไทย

โดย ดร. ประนอม รอดคำดี*

ใครเป็นใครในวงการพยาบาลไทยในโอกาสนี้ ใครขอแนะนำ นายกสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ คนที่ 16 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อังคณา ศรียาภรณ์ ท่านได้รับเลือก จากสมาชิกให้เป็นกรรมการอำนวยการในวาระ พ.ศ. 2553-2555 และได้รับเลือกจากคณะกรรมการอำนวยการให้เป็นนายกสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ วาระตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2553 ถึง 30 มิถุนายน พ.ศ. 2554

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อังคณา ศรียาภรณ์ เกิดที่อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมปลายจากโรงเรียนสตรีภูเก็ต เมื่อปี พ.ศ. 2509 เริ่มการศึกษาพยาบาลที่วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย ขณะที่เป็นนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 2 ได้รับทุนโรตารีไปศึกษาวิชาการพยาบาลที่ประเทศฮอลแลนด์ สำเร็จการศึกษาลัทธิสูตร Diploma in Nursing จาก Prinses Margriet School of Nursing ,Rotterdam, Holland ในปี พ.ศ.2515 ศึกษาต่อได้รับปริญญาครุศาสตรบัณฑิต (พยาบาลศึกษา) จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลอายุรศาสตร์คัลยศาสตร์) จากคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล อีกทั้งได้รับประกาศนียบัตรเฉพาะทาง ได้แก่ Certificate in Medical Education จาก คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. 2532 Certificate in Gerontological Nursing Model,Asia Training Center on Aging, Chiangmai ในปี พ.ศ. 2533 PBL Workshop ที่ PROBLARC ,University of Western Sydney, Macathur, Australia ในปี พ.ศ. 2537 และ Certificate in Mini MBA in Health จากคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ.2538 ประกาศนียบัตรหลักสูตรกลยุทธ์โดยได้ ISO 9001 ในการบริหารคุณภาพการศึกษา สถาบันเพิ่มผลผลิตบัณฑิตธรรม พ.ศ. 2542 ประกาศนียบัตรประเมินคุณภาพการศึกษาสำหรับระดับอุดมศึกษา สำนักงานประเมินมาตรฐานการศึกษา (องค์กรมหาชน) พ.ศ. 2544 และประกาศนียบัตรการอบรม Global leadership skills จาก ICN 2010 Global Nursing Leadership Institute, Geneva, Switzerland พ.ศ. 2553 เคยได้ศึกษาดูงานทางด้านบริการการแพทย์ การพยาบาล การศึกษาและการวิจัย ณ ประเทศฝรั่งเศส สหรัฐอเมริกา สวีเดน สาธารณรัฐประชาชนจีน ญี่ปุ่น เกาหลี และไต้หวัน

ประวัติการทำงาน ในพ.ศ. 2515 ท่านเป็นอาจารย์ประจำวิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย ต่อมาได้รับแต่งตั้งให้เป็นหัวหน้าแผนกวิชาการพยาบาลพื้นฐาน หัวหน้าภาควิชาการพยาบาลพื้นฐานและรองผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย ฝ่ายวิชาการ ต่อมาในช่วง พ.ศ. 2539 - 2545 ท่านได้รับโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทยต่อเนื่องกัน 2 วาระ และได้เป็นรองผู้อำนวยการฯ ฝ่ายวิชาการอีก 2 วาระ ก่อนเกษียณอายุการทำงานใน พ.ศ. 2551 ท่านยังคงปฏิบัติงานด้านสุขภาพสตรีและเด็กภายใต้โครงการกำลังใจในพระดำริของพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ตั้งแต่พ.ศ. 2549 ถึงปัจจุบัน

* กองบรรณาธิการวารสารพยาบาล

ท่านมีประสบการณ์ทำงานให้แก่องค์กรวิชาชีพต่อเนื่องมาเป็นเวลานานโดย ได้ช่วยงานสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ เป็นอนุกรรมการฝ่ายวารสาร ครั้งแรกในปี พ.ศ. 2522 ซึ่งเป็นปีแรกที่สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา และได้รับมอบหมายจาก รศ.ดร.ทัศนีย์ บุญทอง ประธานแผนกวารสารให้รับผิดชอบคอลัมน์ "ใครเป็นใครในวงการพยาบาลไทย" นานมากกว่าหนึ่งวาระ อีกทั้งเป็นคณะอนุกรรมการและกรรมการเฉพาะกิจหลายคณะ ท่านเคยได้รับเลือกตั้งเป็นกรรมการอำนวยการมา 2 วาระที่ไม่ต่อเนื่องกัน ได้เคยเป็นประธานร่วมแผนกวารสาร ประธานโครงการพัฒนาวิชาชีพ ประธานแผนกพยาบาลพิเศษ เป็นคณะกรรมการในการจัดการประชุมพยาบาลแห่งชาติตั้งแต่ครั้งที่ 9 ถึงปัจจุบัน โดยมีประสบการณ์ทำงานเป็นประธานร่วมในอนุกรรมการแผนกวิชาการ ประธานแผนกนิเทศการ และรองประธานคณะอำนวยการจัดงานประชุมพยาบาลแห่งชาติครั้งที่ 14 งานที่ทำต่อเนื่องมาเป็นเวลาหลายปี คือ ประธานคณะทำงานพัฒนาระบบจำแนกทางการพยาบาลระดับสากลของประเทศไทย หลังเกษียณอายุราชการ ได้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการศูนย์การพัฒนาวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ของสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ ตั้งแต่ ตุลาคม 2551

ท่านได้ทำงานให้สภาการพยาบาล ในบทบาทของคณะทำงาน/คณะอนุกรรมการและกรรมการชุดต่างๆ ได้แก่ กรรมการสภาการพยาบาล 2 วาระ เหนียวินสภาการพยาบาล อนุกรรมการรับรองสถาบันการศึกษาพยาบาล กรรมการอำนวยการสอบขึ้นทะเบียนประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ กรรมการอำนวยการจัดงานวันพยาบาลแห่งชาติ กรรมการอำนวยการจัดงานรางวัลสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเยี่ยมสถาบันการศึกษาพยาบาล ผู้ทรงคุณวุฒิของสภาการพยาบาลด้านการพัฒนาหลักสูตรสาขาพยาบาลศาสตร์ตามกรอบ TQF ประธานคณะกรรมการจัดทำจดหมายเหตุและพิพิธภัณฑ์สภาการพยาบาล อนุกรรมการดำเนินงานการสร้างเสริมศักยภาพผู้บริหารและผู้นำทางการพยาบาล

ตอบคำสัมภาษณ์ที่ว่า ตามที่ท่านได้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งของนายกสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ มาใกล้สิ้นสุดวาระทำงานแล้ว ท่านมีความรู้สึกและความคิดเห็นต่อการทำหน้าที่นี้อย่างไรบ้าง

ท่านกล่าวว่าการทำงานที่นี้ เป็นสิ่งที่ไม่ได้คาดหวังไว้ เนื่องจากคิดเสมอว่าเรามีส่วนร่วมในสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ ไม่ว่าในตำแหน่งใดเป็นสิ่งสำคัญ เพราะสามารถทำประโยชน์ให้แก่วิชาชีพโดยรวมได้ทั้งนั้น แต่เมื่อได้รับความไว้วางใจให้ทำหน้าที่นายกสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ ก็รู้สึกเป็นเกียรติและตั้งใจทำหน้าที่นี้ให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ภายใต้บริบทที่เป็นอยู่ และคิดว่าประสบการณ์การทำงานในองค์กรวิชาชีพการพยาบาลทั้งสองแห่งและในองค์กรระดับชาติและนานาชาติ เช่น สภาวิชาชีพไทย ประสบการณ์การบริหารองค์กร ตลอดจนงานที่ได้ทำอย่างหลากหลายกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ทำให้มีปณิธานและเครือข่ายมากพอที่จะช่วยให้สามารถนำพาองค์กรไปได้ระดับหนึ่ง ความร่วมมือร่วมใจของคณะกรรมการอำนวยการของสมาคมพยาบาล คณะกรรมการที่ปรึกษา คณะกรรมการพิเศษ พี่ๆ และอาจารย์ผู้ใหญ่ในวิชาชีพที่เคารพรักหลายท่านพร้อมใจกันช่วยเหลือเกื้อกูลให้การกิจน้อยใหญ่สำเร็จลงด้วยดี ดิฉันจึงใคร่ขอกราบขอบพระคุณทุกท่านไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ มีภารกิจที่สำคัญที่ต้องการ ความสามัคคี การผนึกกำลัง และความมุ่งมั่นพัฒนาอย่างมาก ซึ่งได้ดำเนินงานสำเร็จไปในช่วง 18 เดือน พอจัดเป็นกลุ่มใหญ่ๆ ได้ 6 กลุ่มคือ

กลุ่มที่ 1 งานเพื่อสมาชิก ได้แก่ งานเสริมสร้างสมรรถนะสมาชิกในด้านการบริหารทางการพยาบาล การพยาบาล สาธารณภัย การวิจัยและนวัตกรรมทางการพยาบาล การทำหน้าที่พยาบาลพิเศษ และวิชาการ โดยความร่วมมือของกรรมการอำนวยการและคณะทำงานฝ่ายต่างๆ เช่น ฝ่ายวิชาการ คณะทำงานศูนย์การพยาบาลสาธารณภัยแห่งชาติ ฝ่ายวิจัย ฝ่ายพัฒนาวิชาชีพ ฝ่ายวารสาร ฝ่ายบริการพยาบาล และคณะทำงานศูนย์การพัฒนาวิชาชีพการพยาบาล และผดุงครรภ์

กลุ่มที่ 2 การทำหน้าที่เป็นผู้แทนสมาชิกในระดับชาติ โดยการเข้าร่วมประชุมและกล่าวสุนทรพจน์ในการประชุม สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ การทำประโยชน์ด้านสุขภาพให้สังคม สนับสนุนให้เครือข่ายพยาบาลเพื่อการควบคุมยาสูบ แห่งประเทศไทยได้ทำหน้าที่เป็นผู้แทนสมาชิกและวิชาชีพพยาบาลในการร่วมสร้างสรรค์สังคมไทยที่ปลอดภัย

กลุ่มที่ 3 การเป็นผู้แทนไทยในระดับนานาชาติ โดยได้เข้าร่วมประชุม National Nurses Associations และ Triad Meeting จัดโดย ICN ณ กรุงเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ประชุม CNR Meeting ณ ประเทศมอลตา ทำหน้าที่เป็นผู้แทน ICN ในการเข้าประชุมและกล่าวสุนทรพจน์ในนามของ ICN ในการประชุม The Sixty-third Session of the WHO Regional Committee for South-East Asia ณ กรุงเทพมหานคร เข้าประชุม 11th ICN Asia Work Force Forum (AWFF) และ 7th Alliance of Asia Nurse Associations (AANA) ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย และเป็นหนึ่งในผู้แทน พยาบาลไทยในคณะผู้แทนไทยไปประชุม World Health Assembly (WHA) ณ กรุงเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ รวมทั้งให้ความร่วมมือกับ ICN ในการจัดประชุม Side session ของการประชุม Global Health Workforce Forum ณ กรุงเทพมหานคร หัวข้อเรื่อง "Positive Practice Environment -PPE" เป็นเจ้าภาพร่วมในการประชุม 6th Asian Conference for Emergency Medicine (ACEM2011) เรื่อง Emergency Medicine in Global Crisis: Lean, Safe & Seamless

กลุ่มที่ 4 การเสริมสร้างภาพลักษณ์ของวิชาชีพในระดับชาติและนานาชาติโดยทำกิจกรรมระดับชาติร่วมกับ องค์การระดับชาติอื่นๆ อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง มีสิ่งที่ปลื้มปิติเป็นล้นพ้นที่องค์กรวิชาชีพพยาบาลของเราได้รับ พระกรุณาธิคุณจากพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชาทินัดดามาตุ และพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา เสด็จทรงเปิดงานการประชุมวิชาการและนิทรรศการสัปดาห์วันพยาบาลสากลในแต่ละปี รวมทั้ง พระเจ้าหลานเธอฯ ยังทรงมีพระเมตตาประทานถ้วยรางวัลชนะเลิศการเดิน-วิ่งเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ แก่สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ สาขาภาคใต้ ยังความปลื้มปิติอย่างหาที่สุดมิได้ แก่เหล่าพยาบาล ในจังหวัดภาคใต้ สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯยังได้ช่วยผู้ประสบภัยหนาวชาวไทยในชนบทที่ห่างไกลในภาคเหนือ และอีสานร่วมกับสมาชิกรัฐสภาในนามของพยาบาลไทย นอกจากนี้พยาบาลไทยยังเป็นที่รู้จักของพยาบาลนานาชาติ ในฐานะเพื่อนยามยากที่ได้บริจาคเงินช่วยเหลือพยาบาล Haiti ผ่าน ICN เมื่อ ประสบภัยพิบัติแผ่นดินไหวรุนแรงและช่วยเหลือพยาบาลญี่ปุ่นและคณะญี่ปุ่นผ่านสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยเมื่อเกิดมหันตภัยสึนามิครั้งร้ายแรงที่สุด ในโลก

กลุ่มที่ 5 การดูแลสวัสดิการและการให้กำลังใจแก่สมาชิกในยามประสบภัยพิบัติและประสบภาวะวิกฤต ทั้งในยามบ้านเรือนสมาชิกเกิดไฟไหม้ น้ำท่วม ประสบอุบัติเหตุขณะปฏิบัติงาน ประสบภัยถึงแก่ชีวิต ให้กำลังใจ ในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความอดทน อดกลั้นและรับผิชอบสูงมาก เมื่อเกิดภาวะวิกฤตในบ้านเมือง

กลุ่มที่ 6 การเสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารงานให้สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่สุด โดยเฉพาะด้านการเงินการคลัง และการเสริมสร้างความมั่นคงทางการเงินให้กับองค์กร เพื่อให้สามารถปฏิบัติการกิจที่สำคัญต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี แต่มีรายรับหลักจากค่าสมัครสมาชิกตลอดชีพ ความมั่นคงขององค์กรเป็นโจทย์สำคัญที่ต้องดำเนินการในการเพิ่มรายได้และการลดรายจ่ายอย่างมีคุณภาพ ซึ่งเป็นกลยุทธ์สำหรับองค์กรที่มีเงินทุนน้อยแต่ต้องการเพิ่มทุนในระยะเวลาอันสั้น จึงได้จัดทำผลิตภัณฑ์ออกจำหน่าย ก็อยากให้สมาชิกได้ช่วยกันอุดหนุน การจัดสรรพื้นที่ให้ก่อให้เกิดรายได้ การจัดกิจกรรมหารายได้เฉพาะกิจ เช่น สัปดาห์การกุศลและอื่นๆ นอกจากนี้การทำสาธารณประโยชน์ให้เป็นที่ยอมรับแก่ประชาชนก็มีความจำเป็นต่อวิชาชีพการพยาบาลพอๆ กับการพัฒนาวิชาชีพและช่วยเหลือสมาชิก จึงได้ริเริ่มจัดตั้งมูลนิธิพยาบาล (ประเทศไทย) ขึ้น

ตอบคำถามที่ว่า ท่านมองว่า ในอนาคตยังมีประเด็นอะไรที่ท้าทายในวิชาชีพการพยาบาลอยู่

ท่านมองว่า จากการที่ประเทศเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและกรอบความร่วมมือภายใต้อาเซียนบวก ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากในมิติของเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม และความมั่นคงปลอดภัย ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาวะสุขภาพของประชาชน และกระทบกับรูปแบบของการปฏิบัติการพยาบาลในระบบบริการสุขภาพ ทั้งด้านบวกและลบต่อบุคลากรสุขภาพโดยเฉพาะต่อพยาบาล ซึ่งเป็นผู้ที่อ่อนไหวมากที่สุดในระบบจากการปฏิบัติงานที่กระทำโดยตรงต่อร่างกายและจิตใจของมนุษย์ตลอด 24 ชั่วโมง พยาบาลไทยขึ้นชื่อว่าเป็นผู้ที่สามารถให้บริการพยาบาลที่มีคุณภาพและถูกใจผู้ใช้บริการมากที่สุด แต่ภาวะขาดแคลนพยาบาลในประเทศและกลุ่มอาเซียนบวก ผสมกับการเปิดช่องทางเสรีทางการค้าบริการระดับวิชาชีพในกลุ่มประเทศคู่ค้า ทำให้พยาบาลทุกระดับต้องปรับตัวอย่างมากในการประกอบวิชาชีพ ประเทศไทยสามารถเป็นได้ทั้งประเทศที่ส่งออกพยาบาลและดึงดูดพยาบาลจากต่างประเทศ ความกังวลใจนี้ สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยได้พยายามสื่อสาร ให้ข้อมูล แก่เพื่อนสมาชิกกลุ่มต่างๆ ให้มีความรู้ความเข้าใจ และเตรียมความพร้อมมาเป็นระยะ สมาคมพยาบาลฯ ยังทำงานในคณะกรรมการสนับสนุนการนำมติสมัชชาอนามัยโลกครั้งที่ 63 WHO Global Code of Practice on International Recruitment of Health Personnel ไปสู่การปฏิบัติในคณะกรรมการกำลังคนแห่งชาติ ดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนการสรรหาบุคลากรสุขภาพเข้าทำงานระหว่างประเทศอย่างมีจริยธรรม โดยเผยแพร่ Global Code of Practice สร้างเครือข่ายความร่วมมือ วิจัยกระบวนการไปทำงานต่างประเทศของพยาบาลไทย เพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่สำคัญเผยแพร่ไปยังสมาชิกให้ รู้เท่าทันสถานการณ์และเตรียมตัวรับมือได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งติดตามความก้าวหน้าของประชาคมเพื่อเตรียมปรับกลยุทธ์ให้เหมาะสม

ตอบคำถามที่ว่า ท่านมีสิ่งใดที่อยากฝากถึงสมาชิกพยาบาลทั่วประเทศบ้าง

ดิฉันอยากสื่อสารมายังสมาชิกทุกท่านว่า สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยเป็นองค์กรของท่าน อยากเห็นท่านมีส่วนร่วมให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และติชมการดำเนินงานของสมาคมพยาบาลฯ รวมทั้งร่วมกิจกรรม และสนับสนุนงานของสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยอย่างถ่วงน้ำหนัก เพื่อให้สมาคมของเราซึ่งมีอายุถึง 84 ปีแล้ว ได้มีความมั่นคงเจริญก้าวหน้า และเป็นผู้แทนของท่านอย่างแท้จริงไปอีกนานแสนนาน

เพียงปีครึ่งของประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งนายกสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ ท่านได้ให้ข้อคิดและวิสัยทัศน์ที่เป็นประโยชน์ต่อการรับช่วงในการพัฒนาองค์กรวิชาชีพของเราให้คงอยู่และเจริญ ก้าวหน้าต่อไปทางวารสารพยาบาลใคร่ขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้